

מתחלה, ואי אפשר לו לאיש להתקדש בלתי אם הסיר את הרע מלבו מתחלה. לכן עלינו לחפש בך כל שמץ אשר ימנעך מלמודך ומהתקשרך בה, ולהרחיקו. אבל רק עמך יחד נחפש, ואתך יחד נבדק את עצמך לראות ולמצא את פתיית החמץ ואת גרגרי הרקב אשר בך ולהשמידם, כי מי הוא עקר המחנה שלך אם לא אתה בעצמך, ומי הוא אשר עקר האחריות עליו לחנך ולגדל מן נער ובחור ישראל, ארצי הלבנון אדירי התורה, אם לא אתם נערים ובחורים בעצמכם, ומי יוכל לדעת כמוכם את חסרונכם אשר צריך לתקנם, ומי כמוכם מפיר היטב כל בך את העקמומיות, אשר שונות ומשונות הן בכל נער ונער ולישרם. ואנחנו יכולים רק לעזור לכם, להכין לכם את הדרך הישר ולהורותכם לאמר: זה הדרך, השביל וליצץ אתכם, ובכם הדרך תלוי אם לשמע לו, לפעל ולחנך את עצמכם בדרך ובמדות וכל הגה היוצא מפיו תכניסוהו בכל חדר לבהם וגופכם, וטוב לכם.

רבי קלונימוס קלמיש שפירא, האדמו"ר מפאסצנה, התרמ"ט – התש"ד
היה אדמו"ר שפעל בפולין בין שתי מלחמות העולם. נודע כאיש חינוך והתפרסם בזכות חיבוריו החדשניים בתחום החינוך החסידי.
חובת התלמידים הינו ספר מוסר ותיקון המידות שחבר על ידי האדמו"ר מפאסצנה. הספר פורסם לראשונה בשנת ה'תרצ"ב, (1932) בעיר ורשה, והוא מתייחד בסגנונו ובתכניו. הספר עשה רושם רב בעת יציאתו וזוכה עד היום לפופולריות רבה. את הספר ייעד המחבר בעיקר להדרכת תלמידים צעירים.

עשו סייג לתורה
ועשה סייג לדברך,
כדרך שעשה הקדוש ברוך הוא סייג לדבריו,
ואדם הראשון עשה סייג לדבריו,
תורה עשתה סייג לדבריה,
משה עשה סייג לדבריו,
ואף איוב ואף נביאים וחכמים כולם עשו סייג לדבריהם.

איזהו סייג שעשה אדם הראשון לדבריו ?

הרי הוא אומר: (בראשית ב) "ויצו ה' אלוהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, כי ביום אכלך ממנו מות תמות."
לא רצה אדם הראשון לומר לחוה שאמר לו הקדוש ברוך הוא, אלא כך אמר לה, ועשה סייג לדבריו יותר ממה שאמר לו הקדוש ברוך הוא: "ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלוהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו". שרצה לשמור את עצמו ואת חוה מן העץ אפילו בנגיעה. באותה שעה היה נחש הרשע נטל עצה בלבו, אמר: הואיל ואיני יכול להכשיל את האדם, אלך ואכשיל את חוה. הלך וישב אצלה והרבה שיחה עמה. אמר לה, אם לנגיעה את אומרת ציווה עלינו הקדוש ברוך הוא, הריני נוגע בו ואיני מת, אף את אם תגע בו אי את מתה. מה עשה הנחש הרשע באותה שעה? עמד ונגע באילן בידיו וברגליו, והרתיעו עד שנשרו פירותיו לארץ.

מי גרם לנגיעה זו? סייג שסג אדם הראשון שעשה לדבריו.
מכאן אמרו: אם סג אדם לדבריו אין יכול לעמוד בדבריו.
מכאן אמרו: אל יוסיף אדם על דברים ששומע.

ר' יוסי אומר: טוב עשרה טפחים ועומד, ממאה אמה ונופל.

אבות דרבי נתן היא תוספת למסכת אבות, שזמן יצירתה ועריכתה לוט בערפל. זהו חיבור מגוון, הכולל עניינים רבים: אמונות ודעות, דרך ארץ, מעשי חכמים ומדרשים. המסכת נחלקת לשניים: מאמרי החכמים עד ראשון האמוראים (א-כט או לב) ומאמרים מאוחרים יותר.

מעשה שהיה כך היה.

בארץ חלם, היו החלמאים טרודים טרדה גדולה.

טרדה זו היתה גוזלת את שמחת חייהן.

בפאתי עירם שכן לו מעיין יפהפה מוקף בעשבים ופרחים אך מימיו עכורים היו והיוו סכנה לבני העיר. מפה לאוזן התלחשו בני חלם כי מדי לילה נעלמים בני העיר במעיין ואינם שבים. היו חכמי הוועד שרויים בצער גדול.

נתאספו חכמי הוועד לאסיפה לטכס עצה מה ייעשו שתחדל הצרה.

נשאו ונתנו ונשאו והחליטו שיקומו חכמי הוועד לפנות בוקר להכריז ולהתריע בפני אנשי חלם על המעיין. אך ישננים מופלגים היו חכמי הוועד ושוכבים היו במיטותיהם עד שעה מאוחרת ולא הקדימו אף פעם להכריז. המכה לא עצרה והייתה העיר בצרה גדולה.

נתאספו שוב חכמי הוועד נשאו ונתנו ונתנו ונשאו, קם חכם ודרש בקול: רבותיי החכמים הקשיבו! הקשיבו! שמעתי כי ישנה בארץ רחוקה המצאה (אינווענטשען) חדשה, גדר (פֶּעַנְס) שמה. צהלו ושמחו אף רוקנו את קופות הוועד, שלחו שליחים והביאו את הגדר. בניגון ושירה הכניסו את הגדר לעירם והניחוה בבית הוועד ושכבו לישון. המכה לא עצרה והייתה העיר בצרה גדולה

נתאספו שוב חכמי הוועד נשאו ונתנו ונתנו ונשאו, קם חכם ודרש בקול: רבותיי החכמים הקשיבו מקומה של הגדר אינו בבית הוועד אלא בדרך למעיין. מנו וגמרו וגמרו ומנו קביעת הגדר 100 אמה מן המעיין. כיצד עשו זאת? נשכבו חכמי הוועד ראש בצד אגודל והיה מהלך הגבאי ביניהם ומונה ראשיהם, וכך אמד את המרחק והציב הגדר. חזרו לעירם ושכבו לישון. המכה לא עצרה והייתה העיר בצרה גדולה שכן קונדסאים מופלגים היו ילדי חלם שקפצו מעל הגדר וכשגילו שהמעיין אינו בסמוך לו היו מהלכים ושוכחים סכנת המעיין.

נתאספו שוב חכמי הוועד נשאו ונתנו ונתנו ונשאו, קם חכם ודרש בקול: רבותיי החכמים הקשיבו! הקשיבו! הגדר מקומה בצמוד למעיין! צרפו חכמי הוועד מחשבה למעשה פרקו הגדר באחת והקימוה בשנית צמוד למעיין, חזרו לעירם ושכבו לישון. המכה לא עצרה והייתה העיר בצרה גדולה שכן הרפתקנים (אדווענטורר) גדולים היו בני חלם ונפלו במעיין אחר, בצידה השני של העיר.

נתאספו שוב חכמי הוועד נשאו ונתנו ונתנו ונשאו, אז החליטו פה אחד שיציבו הגדר סביב עירם שכן מי שמע על מעיין שעובר גדרה של עיר.